KRITIKERLISTEN

Christian Dorph og Simon Pasternak: Afgrundens rand. 416 sider. 275 kr. Gyldendal.
Smuk, tårnende krimi-arkitektur, men djævlen er stadigvæk i detaljerne, fx i et bøsse-sauna-forhør: »AJ: Hvad fanden i helvede! Få så den rotte væk!/ GlC: Jeg sagde, du skulle passe på, så, så, lille ven. Op til far. Og han er IKKE en rotte. Hermes er en hermelin, og han reagerer på frygt.« Smuk, tårnende krimi-arkitektur med en grim hermelin i røven!

Weekendavisen | 05.10.2007 | 2 Sektion, BØGER | Side 6

Fragmenter af en bøddel

Hereticarate. Krimi-makkerparret Dorph og Pasternak fortæller anden gang rundt pædagogiskere, men stadig bløder honningkagen satanisk (og sensymbolsk).

Af Lars Bukdahl

Christian Dorph og Simon Pasternak: Afgrundens rand. 416 sider, 275 kr. Gyldendal.

Lyriker er morderligt lyriker værst: Et stykke inde i (forfatter af tre digtsamlinger) Christian Dorph og (pseudonym Hvedekornsdebutant) Simon Pasternaks eminent læseværdige kriminalroman nr. 2, Afgrundens rand, bladrer den ene hovedperson, vicekriminalinspektør i Drabsafdelingen Ole Larsen, i en antologi med ny dansk poesi fra efterkrigstiden:

»Han tog digtbindet, en lysegrøn sag, papiret knitrede, og typografien var klejn og sirlig. Han skimmede nogle af digtene, men fik åndenød af den tunge fims af venten og andagt og tavshed. Det var utroligt så meget, de kunne ævle om den der tavshed. De skrev alle sammen om den. Hvis den var så vigtig, hvorfor holdt de så ikke bare deres kæft? Adam Wolff havde fire bidrag med. I et af digtene stod der tavshed fire gange, der stod stille tre gange og et enkelt tyst, og der var nogle sorte Frugter. De voksede ud af sneen, og Wolff ventede på noget på den anden side af den tilisede Fjord, men det kom vist ikke rigtig.«

Adam Wolff, i romanens nutid, efteråret 1979, departementschef i Forsvarsministeriet, er en isnende dæmonisk Ole Wivel-karikatur, og Afgrundens rand er det hidtil effektiveste og blodigste mord på Heretica i dansk litteraturhistorie, fordi det jo er et (dybt kvalificeret) triviallitterært mord, et krimi-mord, på en hyper-kanonisk finlitterær bevægelse.

Dorph & Pasternak har behændigt gjort et flerbundet, grelt kriminalistisk plot af affæren om Ole Wivel og co.'s hemmelige, nazisme-flirtende fortid: en senere, nu afdød KZ-bøddel, Heinz Richter, var den beundrede leder af en kreds af åndeligt vakte unge mænd, de fleste af dem homoseksuelle, Wolff (som var Richters elsker), Keld Borch, der blev rig entreprenør og pædofil, Joakim Frijs, der blev en kendt og vejrbidt grønlandsforsker, og Werner Nielsen, der tog til Østfronten, kom i russisk fangelejr og umiddelbart efter sin uventede (og uvelkomne) hjemkomst i 1947 begik selvmord, angiveligt! Efter krigen opretter Borch og Wolff sammen med modstandskæmperen Poul Strand (= Tage Skou) et forlag, der tidligt får succes med Strands debutroman Min broders Vogter, (tekst)nært baseret på Strands venskab med Werner Nielsen. Da så Borch i romanens start findes myrdet på grusom og rituel vis i en københavnsk bøsse-sauna, brænder jorden, flerbundet, under Wolff og Frijs, for det er ikke småting, de to samfundsstøtter har at skjule. Men hele denne betændte historie når Ole Larsen og hans to kolleger, Anita Jensen, nyudnævnt kriminalassistent i Drab, og Erik Rohde, ligesom Larsen genganger fra Dorph & Pasternaks første krimi, Om et øjeblik i himlen, 2005, og degraderet til paspolitiet, ikke frem til lige med det samme; først skal de rode introducerende rundt i deres rodede 70'er-liv: den nyudsprungne bøsse Rohde bedrages af sin elsker (og er grundigt træt af det forsurede frisind), Larsens kone ligger for døden (mens han på afstand dyrker sin forelskelse i forrige binds morderske) og Jensen overfaldes af sin mand, da hun vil hente sin forslåede søn (men heldigvis er hun selv pænt slagkraftig). Hvilket tilsammen jo ligner (og skal ligne) en begrædelig realistisk roman om og fra 70'erne (minus Anita Jensens pæne slagkraftighed), men så er det Larsen, der er ude for at støve selvdestruktive Rohde op, falder over Borchs opskårne lig og den heldigvis levende tyrkiske dreng, der ligger mast under det, og så går morderjagten deruda' med de tre politikfolks uroligt menneskelige begrædelighed halsende stadig mere flosset bagefter... Til en start forfølges to spor, et pædofilt og et grønlandsk (don't ask!), som begge er frugtbare og (herligt) kulørte, og snart leder videre til ,40'er-sporet, som forbliver det (flerbundet) centrale. Selvom pludselig ret meget plads bruges på en veritabel og klassisk kold krigs-thriller med Rohde og Willy Nielsens agent-søn på vild flugt gennem Østtyskland og Polen (og Lech Walesa som hjælpsom biperson!). Som trods al gedigen hektik slet ikke slår bogens mester-sekvens, der parallelt finder sted i Christiansfeld og kulminerer i et makabert showdown hos en honningkagebager (med Shakespeare-link!), for det er ikke bare nervepirrende, men også sublimt og præcist grotesk.

Det kan godt være nemlig, at Dorph & Pasternak afvikler Afgrundens rand en del ordentligere og pædagogiskere og artigere end sandt (og fedt) nok monstrøse Om et øjeblik i himlen: mindre plotkompleksitet, færre digressioner, mere linearitet, flere udpindinger, DESVÆRRE, men det betyder ikke, at de ikke knalder fuldt syret og djævelsk ud, når det er nødvendigt (i første bind gjorde de det bare også, når det ikke var nødvendigt). Og de er også stadigvæk lige skidegode, ja måske faktisk lige den grad skidebedre, til på en prik at frastjæle fortidens virkelighed inciterende konkrete detaljer, den store, sorte skænk hos en tyrkisk gæstearbejder, arierattesten i Willy Nielsens soldaterpapirer, og til på sømmet at ramme den forlorne tone i patetisk '40'er-prosa såvel som bekymret '70'er-psykolog-lingo. Og så tilgiver jeg dem gerne deres umådeholdne, nørdede begejstring for (at forklare og demonstrere) en tysk Enigma-maskine: »DBXAX G OMKFP«.

Om et øjeblik i himlen, der foregik i 1975, var et melankolsk og broget requiem over '70'erne (plus en eksalteret kriminalroman), og selvom den nye bogs titel jo er et citat af Knud Heinesen og ikke af Thorkild Bjørnvig, fremstår Afgrundens rand i langt højere grad som roman om 40'erne end om slut-70'erne (plus en viljefast kriminalroman (og en stresset, lille koldkrigsthriller)), men til gengæld en fremragende sådan, fordi krimi-fortegningen giver crazy liv og SPÆNDING til den gamle, beskidte misere om åndelig og idealistisk renhed. Og danser funken, til Village People's »Macho Man«, på sensymbolismens grav.